

Bývalá Fialova vláda neudělala potřebné systémové a legislativní změny omezující korupci v Česku

17.12.2025 - | Transparency International ČR

Ted' již bývalá vládní koalice SPOLU (ODS, TOP 09, KDU-ČSL) a STAN prohrála podzimní sněmovní volby. Jasným vítězem se stal Andrej Babiš, jehož koaliční vládu (ANO, SPD, Motoristé) jmenoval 15. prosince 2025 prezident Petr Pavel. Bývalý Fialův kabinet byl jmenován na den přesně před čtyřmi lety tehdejším prezidentem Milošem Zemanem. Proto naše nevládní protikorupční organizace Transparency International (TI ČR) přináší pravidelné výroční hodnocení. Zaměříme se jak na kauzy samotné, tak i na protikorupční legislativu.

Koalice SPOLU Petra Fialy v rámci předvolební kampaně v roce 2021 deklarovala, že chce prosadit „Změnu“. Promítnout se měla do tehdejšího programového prohlášení Fialovy vlády v oblastech legislativy a podpory právního státu. Uplynulé čtyři roky ukázaly, že u řady bodů zůstalo jen u slibů.

Rok 2025 tak přinesl několik zásadních hodnocení Česka právě v oblastech dodržování hodnot právního státu a v omezování korupce.

Mezinárodní sekretariát Transparency International vydal v únoru nová data z globálního Indexu vnímání korupce (Corruption Perceptions Index – CPI) za rok 2024. Česko v něm pokleslo o dva body (56 ze 100 možných) a pět pozic (46. příčka ze 180 hodnocených zemí). Naše země se tak nadále potácí pod bodovým průměrem EU (62 bodů).

V červenci posléze Evropská komise zveřejnila pravidelnou hodnoticí zprávu zaměřenou na stav právního státu v členských zemích, a to včetně ČR. Ze všech čtyř pilířů, do kterých Evropská komise zprávu rozděluje – soudní systém, korupční rámec, pluralita a svoboda médií a obecná kontrola a vyváženost institucí – si Česko vede nejlépe v oblasti justice. I zde se ale jedná spíše o dílčí změny.

„Nyní již bývala vláda Petra Fialy (ODS) avizovala, že chce navrátit důvěru široké veřejnosti ve volené představitele, a to skrze vyšší politickou kulturu týkající se například předcházení střetům zájmů. Jak průběžně ukázaly uplynulé čtyři roky, deklarované změny a cíle se nepovedly. Dlouhodobě se potvrzuje, že v Česku na vládní úrovni chybí kvalitní a kontinuální protikorupční strategie,“ říká David Kotora, výkonný ředitel TI.

„Fialův kabinet přijímal protikorupční legislativu až v momentě, kdy hrozily sankce za neplnění zahraničních závazků plynoucích z členství v EU či po tlaku Skupiny států proti korupci (GRECO). Další motivací pro politiky byly finanční prostředky z evropského rozpočtu. Jakmile tyto dva aspekty chyběly, tehdejší vládní poslanci, často i ve shodě s dřívější opozicí, dělali maximum pro to, aby buď legislativu vykostili v nefunkční paskvil, nebo ještě hůře, nechali ji účelově zapadnout ve Sněmovně pod stůl,“ doplňuje.

Nechtěná protikorupční legislativa

Fraška jménem novelizace zákona o střetu zájmů

Hlavním z nesplněných závazků kabinetu Petra Fialy je slibovaná novelizace tolik diskutovaného

zákonu o střetu zájmů. Ta měla zpřísnit pravidla pro vlastnictví médií ze strany politiků a dále přijímání dotací u členů vlády a jejich firem.

Tehdejší vládní koalice ji sice v roce 2023 prosadila, ale skrze přílepek k zákonu o sdružování v politických stranách a politických hnutích. Ten úspěšně napadlo hnutí ANO u Ústavního soudu, který rozhodl, že přílepek je protiústavní.

□□□□□ @AndrejBabis a jeho střet zájmů. České soudy vynesly další rozsudky, které potvrzují expremiérův střet zájmů.

□Jak se k rozsudkům staví sám Andrej Babiš? A jaké jsou možnosti řešení?

Pust'te si @ReporteriCT s naším šéfem @david_kotora□

□ <https://t.co/ZbnniQxA7b> pic.twitter.com/6Ic029zUGM

— Transparency International □□ (@Transparency_CZ) May 6, 2025

„Jedním z hlavních problémů stávající podoby zákona je, že zakazuje přijímání veřejných peněz ‘ovládanými’ společnostmi. Chce-li někdo daný zákaz uplatňovat, musí prokázat, že člen vlády příjemce peněz ovládá, což je ve složitých vlastnických strukturách - pokud vlastník účelově využije svěrenského fondu - poměrně složitá právní otázka. Řešení spočívá v zavedení zákazu být skutečným majitelem společností,“ komentuje Jan Dupák, vedoucí právník TI.

„Potřebnou změnu zákona o střetu zájmů nová vláda prostřednictvím poslanců všech pěti koaličních stran předložila hned den po svém jmenování v prosinci 2021. Tím většinu vládních představitelů zájem o nápravu přešel,“ objasňuje.

Tehdejší pohodlná většina vládních poslanců tak promarnila šanci na změnu. Zákonem definovaný střet zájmů se vrátil do své původní a nedokonalé podoby, přičemž snaha vládní koalice situaci vyřešit byla mimořádně nízká. Potřebné legislativní změny navrhované především Piráty opakovaně sabotovaly kromě hnutí ANO i samotné strany vládní koalice v čele s ODS.

Nový zákon regulující lobbying

Po více než patnácti letech expertních a politických debat nabyt v Česku od 1. července 2025 účinnosti nový zákon o regulaci lobbování. Ten přijala vládní koalice zejména proto, aby splnila jednu z podmínek Evropské komise v rámci Národního plánu obnovy (NPO).

Milník stanovil, že v Česku musí být do 30. června 2025 legislativní regulace lobbingu. Pokud by se tak nestalo, hrozilo, že Česká republika přijde o miliardy korun z NPO. Tomu také odpovídala snaha celé řady vládních i opozičních politiků zákon sice přijmout, ale co nejvíce osekáný.

□Jak bude vypadat zákon o lobbování? Jaká je zahraniční zkušenost? A proč má veřejnost právo vědět, kdo a v čím zájmů lobbuje u zákonodárců?

Poslechněte si vystupující na naší akci „Regulace lobbingu v praxi: zahraniční zkušenosti a česká cesta“□

□ <https://t.co/8cQav6Kbbg> pic.twitter.com/GwnIAoiFw9

— Transparency International ČR (@Transparency_CZ) February 4, 2025

Proti zákonu paradoxně vystupoval i bývalý ministr spravedlnosti Pavel Blažek (pozastavil členství v ODS kvůli kauze Bitcoin), jehož resort byl gestorem zákona. Jeho spolustraník a předseda poslaneckého klubu ODS Marek Benda si také přisadil a prohlásil, že tento zákon „zničí všechny politiky“.

To působí velmi úsměvně v kontrastu s tím, že podobná legislativa již dávno platí například v USA, Francii či v Evropském parlamentu a Evropské komisi.

„Legislativní proces se odehrál ve snaze co nejvíce zúžit povinnosti lobbistů a lobbovaných. V některých případech se jednalo o oprávněnou snahu snížit administrativní zátěž, v mnoha jiných případech jsme však byli svědky klíčových negativních zásahů do samotného účelu zákona, tj. ztransparenťnění rozhodovacích procesů při tvorbě nových zákonů v ČR,“ vysvětluje expertka TI na oblast lobbingu Monika Krejčí.

„Výsledkem je plejáda více či méně obhajitelných výjimek, vyprázdněná lobbistická stopa nebo odstranění asistentů zákonodárců ze seznamu lobbovaných,“ uzavírá.

Přesto je nový zákon pozitivním krokem směrem k zpřístupnění informací o tom, kdo a jak ovlivňuje tvorbu nových právních předpisů v této zemi. Až následující měsíce a roky však ukáží, zda je i v praxi použitelný. První data týkající se schůzek najdeme v Registru lobbování v únoru 2026.

Nad to se v rozpočtu Ministerstva spravedlnosti zatím nevyčlenily žádné nové finanční prostředky na tuto agendu, kde musí probíhat kontrola a mohou být udělovány případné sankce. Jedná se o způsob, jak systematicky podkopat novou legislativu a znepříjemnit dohled nad jejím dodržováním.

Dodejme, že uvedené zákony nebyly za vlády Petra Fialy přijaty díky protikorupčním snahám, vizím a ambicím českých politiků, ale zejména díky setrvalému mezinárodnímu tlaku ze strany Evropské komise či Skupiny států proti korupci (GRECO) plynoucích ze závazku České republiky.

Vláda neměla odvalu k systémovým změnám

Tam kde chybí mezinárodní tlak vůči vládě, chybí i vůle a snaha o prosazení systémových změn. Jasnou ukázkou je reforma Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS), k jejíž přípravě se vládní koalice zavázala v rámci svého programového prohlášení.

□ Vláda @P_Fiala (@ODScz) neprosadila slibovanou reformu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (@UOHS_CZ).

□ Proč je to problém vysvětluje v reportáži @televizninoviny náš vedoucí právník @DupakJan

□ <https://t.co/MRwYtrkO3J> pic.twitter.com/pFAgErlXwQ

— Transparency International ČR (@Transparency_CZ) February 27, 2025

Potřebu reformy ÚOHS v roce 2020 představila česká kancelář Transparency International ve spolupráci s dalšími expertními organizacemi. Jedná se o klíčovou změnu týkající se pravomocí antimonopolního úřadu v oblasti dohledu nad zadáváním veřejných zakázek za cca 400 miliard korun.

Předseda úřadu má přímo či nepřímo vliv na veškeré činnosti úřadu a v současném nastavení může sám rozhodovat o jednotlivých miliardových zakázkách. Pokud má v Česku existovat funkční ÚOHS férově dohlížející na celý trh, je třeba ho reformovat, a zajistit kolektivní rozhodování o jednotlivých veřejných zakázkách.

„Současná podoba přezkumu veřejných zakázek je zásadním problémem České republiky a je potřeba ji změnit. Každé veřejné investici hrozí, že se zasekne v řízení před dohledovým úřadem v komplikovaném řízení, kde v důsledku jediná osoba rozhoduje nebo má přinejmenším vliv na průběh přezkumu. To je obrovské korupční riziko,“ objasňuje Jan Dupák.

Fialova vláda nenašla pro tento klíčový krok po silném lobbingu současného předsedy ÚOHS proti reformě odvahu, nadále se tak budeme potýkat s celou řadou průtahů a nejasností provázející celou řadu strategických zakázek, což ohrožuje ekonomický rozvoj Česka.

Posílení korupčních rizik u veřejných zakázek malého rozsahu

TI dlouhodobě sleduje oblast veřejného zadávání. Výjimkou tak nejsou ani veřejné zakázky malého rozsahu. Ty ze zákona nepodléhají kontrolám ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) a nemusí se ani soutěžit.

Za Fialovy vlády se zvýšily jejich limity z 2 na 3 miliony korun u dodávek a služeb, a z 6 na 9 milionů korun u stavebních prací, což fakticky znamená, že došlo k navýšení objemu veřejných peněz, které budou rozdělovány netransparentně.

Vládní strany dnes ve @snemovna prosadily zásadní posílení korupčního prostředí u veřejných zakázek malého rozsahu

Více se dočtete v naší tiskové zprávě

https://t.co/MRxUf5PQEq pic.twitter.com/TwW5Tc5MpT

— Transparency International (@Transparency_CZ) January 22, 2025

TI varovala, že toto navýšení bez souběžného zajištění účinných mechanismů transparentnosti a veřejné kontroly může vést ke zvýšení korupčních rizik.

Limity pro veřejné zakázky malého rozsahu nebyly měněny po řadu let, nicméně je důležité podotknout, že v České republice byly limity již dříve nastaveny výrazně výše než ve většině států EU.

Staré i nové vládní kauzy

Nejviditelnější vládní kauzy Dozimetr a Bitcoin ukázaly, jak nízko leží integrita politiků v Česku. První kauza vypukla v červnu 2022, tedy po několika měsících od jmenování vlády Petra Fialy. Druhá pár měsíců před sněmovními volbami koncem května 2025. Můžeme přesto sledovat celou řadu společných rysů.

„Zásadní kauzy se nevyhnuly žádné vládě v historii Česka, včetně té Petra Fialy. Jeho kabinet také nebyl výjimkou ani v historickém trendu nedostatečného vyvození politické odpovědnosti. V politice, narozdíl od běžného života, totiž musí platit presumpce viny,“ hodnotí vedoucí analytik TI Marek Chromý.

Politici opouštějí své pozice až poté, co jsou zahánáni mediálním a veřejným tlakem do kouta a není jiné cesty. Ačkoliv Petr Gazdík z týmu STAN kvůli Dozimetru, a Pavel Blažek v reakci na případ Bitcoin, na své ministerské posty rezignovali, oba si ponechali poslanecký mandát krytý imunitou.

Toto nedostatečné vyvození politické odpovědnosti je ukázkou chybějící sebereflexe a nízké politické integrity. Dozimetr se nyní rozplétá u soudu a policie také nadále vyšetřuje další nové linie tohoto spleťového případu. Je třeba nyní vyčkat na další závěry policie, zda nepřinesou potenciálně další nové informace týkající se dalších osob z byznysu a politiky, kteří dále mohli v této kauze figurovat.

U případu Bitcoin a osoby Pavla Blažka je vše umocněno tím, že se nejednalo o jeho první vážnou kauzu. Celou řadu pochybností vyvolával jeho střet zájmů týkající se živé kauzy související s kupčením s městskými byty v Brně.

Tehdejší ministr se snažil získávat informace z vyšetřování, tlačil na soustavu dozorujících státních zastupitelů a ostře útočil na novináře informující o tomto případu.

I tak bývalý premiér Petr Fiala nad dřívějším ministrem spravedlnosti roky držel ochranou ruku a bagatelizoval, co jindy u svých politických soupeřů ostře kritizoval, což se i přes četná varování, mimo jiné od Transparency International, ukázalo jako chyba.

Jak probíhá komunikace s politiky a veřejným sektorem?

Česká kancelář TI již od roku 2015 vede tzv. Otevřený diář schůzek. Ten přináší přehled našich setkání s veřejným sektorem, státní správou a politickou reprezentací.

Diář je dobrou praxí v oblasti transparentnosti a poskytuje nejen seznam lobbistických jednání – jde tedy nad rámec zákona o regulaci lobbování, který v Česku platí od 1. července 2025.

Pakliže chcete získat přehled jen o našich lobbistických schůzkách a lobbujících prostřednících navštivte Registr lobbistů, kde TI najdete pod evidenčním číslem RL2829092529.

□ Jak (ne)snadné je v Česku mocensky ovládnout státní instituci či úřad? Analýza TI ukazuje nesourodost nastavení a problematická místa

Přečtěte si naši tiskovou zprávu □

□ <https://t.co/fnEbKIXfsD> pic.twitter.com/qE4Dr2G0fy

— Transparency International □ (@Transparency_CZ) August 20, 2025

V roce 2025 zástupci TI absolvovali 24 jednání. Většinu z nich iniciovala naše nevládní protikorupční organizace. Hlavním bodem řady jednání byl nový datový projekt Hodnocení nezávislosti veřejných institucí, který jsme představili v červnu letošního roku.

„Náš výzkum ukazuje, že většina hodnocených institucí stojí z hlediska nezávislosti na poměrně pevných legislativních základech. Největší slabinou ale zůstává vedení institucí - pokud se dostane do rukou lidí příliš nakloněných politickým či byznysovým zájmům, může se stát Achillovou patou celého systému,“ nastiňuje Ondřej Kopečný, programový ředitel TI.

„O to důležitější jsou jasná, transparentní a odolná pravidla pro jmenování a výběr vedení. Naše hodnocení přitom ukazuje, že právě v této oblasti má Česko stále výrazný prostor ke zlepšení,“ upozorňuje.

Letos v březnu se také konalo poslední zasedání Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí, kde je TI členem.

Poté, co v roce 2024 Piráti opustili vládu po odvolání jejich dřívějšího předsedy Ivana Bartoše z postu ministra pro místní rozvoj ze strany Petra Fialy, převzal po Michalu Šalomounovi, exministr pro legislativu, vedení rady tehdejší ministr spravedlnosti z ODS Pavel Blažek. Ten obratem zrušil povinnost se setkávat alespoň dvakrát ročně.

„Tato změna byla ukázkou toho, že vláda Petra Fialy nepřikládala radě velký význam. Což v kontextu míry korupce v ČR a například umístění v Indexu vnímání korupce byla prostě chyba,“ uzavírá Petr Leyer, právník a člen správní rady TI.

TI dále apelovala skrze otevřený dopis na exministra zahraničí Jan Lipavského (za ODS), aby učinil kroky vedoucí ke zlepšení transparentnosti v systému výběrových řízení na MZV.

Případ se týká manipulace se zprávou interního auditu na Ministerstvu zahraničních věcí ČR a odvetným opatřením vedeným proti jeho zpracovateli. I přes opakované žádosti o poskytnutí odpovědi jsme se zatím reakce nedočkali.

TI apeluje na ministra @JanLipavsky (za @ODScz), aby učinil kroky vedoucí ke zlepšení transparentnosti v systému výběrových řízení na @mzvcr.

Více se dočtete v naší aktualitě

<https://t.co/MhnERna1h6> [pic.twitter.com/jk8kfFz2f9](https://t.co/jk8kfFz2f9)

— Transparency International (TI) (@Transparency_CZ) April 17, 2025

Předchozí výroční hodnocení vlády Petra Fialy z pohledu TI najdete v těchto odkazech 2024, 2023, 2022.

Index vnímání korupce za rok 2025 se blíží

Mezinárodní sekretariát Transparency International v Berlíně zveřejní v úterý 10. února 2026 výsledky Indexu vnímání korupce (Corruption Perceptions Index - CPI) za rok 2025. Jedná se o

nejcitovanější globální žebříček o korupci, kde Česko nebude chybět.

Zda si naše země v rámci žebříčku polepší, pohorší, nebo bude stagnovat se tedy dozvíte již brzy. Česká kancelář TI bude o tomto hodnocení informovat jak zástupce médií a politickou reprezentaci, tak zejména širokou veřejnost.

Financování a zdroje TI

Veškeré zdroje pro financování aktivit české kanceláře Transparency International pocházejí výhradně z námi získaných zdrojů. Jejich přehled najdete ve výročních zprávách za jednotlivé roky.

Podpořte naše aktivity, protože my pracujeme padni, komu padni. Děkujeme!

<https://www.transparency.cz/byvala-fialova-vlada-neudelala-potrebne-systemove-a-legislativni-zmeny-omezujici-korupci-v-cesku>